

luonnos 1.3.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisin hallinnosta annettua lakia.

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan uuden tiedustelulainsäädännön tehokas ja asianmukainen soveltaminen ja turvallisuusviranomaisten toimintakyky varmistetaan. Esityksen tavoitteena on kehittää suojelupoliisin sekä keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin virkojen ja virkasuhteiden täyttömenettelyä koskevaa sääntelyä niiden tehtävien osalta, joissa siihen on asian luonteesta johtuva perusteltu tarve ja tästä johtuen mahdollistaa virkojen julkisen täyttömenettelyn lisäksi ei-julkinen menettely. Esityksen mukaan suojelupoliisin virka tai virkasuhde voitaisiin täyttää niitä haettavaksi julistamatta, kun tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttää. Tietyt virat tulisi aina julistaa haettavaksi. Keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin virkojen ja virkasuhteiden osalta vastaavasti voitaisiin menetellä tietyissä tarkasti rajatuissa tehtävissä. Esitys toteuttaa pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman strategista kokonaisuutta Turvallinen oikeusvaltio Suomi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan xx.xx.20xx.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Suojelupoliisin tehtävät ja henkilötietojen julkisuudesta aiheutuva uhka	3
2.2 Keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin tehtävät ja henkilötietojen julkisuudesta aiheutuva uhka	5
2.3 Rekrytointimenettely suojelupoliisissa sekä keskusrikospoliisissa ja paikallispoliisissa ja menettelyn julkisuus	7
2.4 Poikkeuksia valitusoikeudesta ja julkisesta virantäyttömenettelystä	8
3 Tavoitteet	11
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	12
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	12
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	12
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	15
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	15
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	15
6 Lausuntopalaute.....	16
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	16
8 Voimaantulo	18
9 Toimeenpano ja seuranta	18
10 Suhde muihin esityksiin.....	18
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	18
10.2 Suhde talousarvioesitykseen	18
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	19
LAKIEHDOTUS	23
Laki poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta	23
LIITE	25
RINNAKKAISTEKSTI.....	25
Laki poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta	25

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Poliisilain (872/2011) mukaan poliisin yleisiin tehtäviin kuuluu oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen ja kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen.

Siviilitiedustelulainsäädännön tultua voimaan 1.6.2019 suojelupoliisi on muuttunut selkeämmin tiedustelu- ja turvallisuuspalveluksi. Siviilitiedustelulainsäädännön keskeiset säännökset sisältyvät poliisilain 5 a lukuun (siviilitiedustelu) ja lakiin tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa (582/2019). Siviilitiedustelulainsäädännön keskeinen tavoite on ennakolta estää kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvia uhkia. Uuden lainsäädännön myötä suojelupoliisi sai siviilitiedustelutoimivaltuuksia, joiden johdosta varsinkin vieraiden valtiollisten toimijoiden intressi hankkia tietoa suojelupoliisin virkamiesten henkilöllisyyksistä on lisääntynyt. Organisaationa suojelupoliisi on tiedonhankinnan ja toimenpiteiden kohde tietojensa, menetelmiensä ja henkilöstönsä osalta.

Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Muun muassa keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin muuttunut toimintaympäristö, rikollisuuden kansainvälistyminen ja ammattimaistumisen ovat aiheuttaneet tarpeen suojata määriteltyihin tehtäviin rekrytoitavaa henkilöstöä, menetelmiä ja tietoja.

Esitys on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä. Sisäministeriö asetti 18.10.2020 ajalle 22.10.2020—30.11.2021 hankkeen, jonka tehtävä oli valmistella luonnos hallituksen esitykseksi. Hankkeen toimikautta tarkistettiin 30.4.2022 saakka. Hankkeen työhön osallistuivat suojelupoliisin ja Poliisihallituksen edustajat. Hanke käsiteltiin sisäministeriön hallinnonalan yhteistoimintaelimen kokouksessa 24.11.2020.

Sisäministeriö pyysi hallituksen esityksen luonnoksesta lausunnotxx. Lausuntoaika oli xx --- xx. Luonnos hallituksen esitykseksi toimitettiin lausuntokierroksen yhteydessä myös lainsäädännön arviointineuvostolle. Lausuntopyyntö ja saapuneet lausunnot julkaistiin lausuntopalvelut.fi -palvelussa. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat osoitteessa <http://.....>

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Suojelupoliisin tehtävät ja henkilöstötietojen julkisuudesta aiheutuva uhka

Suojelupoliisin tehtävänä on poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 10 §:n 1 momentin mukaan sisäministeriön ohjauksen mukaisesti hankkia tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sekä havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimintoja, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestyksestä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Suojelupoliisin tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavan toiminnan havaitsemiseksi ja estämiseksi. Poliisilain 5 a luvussa säännellyllä siviilitiedustelulla tarkoitetaan suojelupoliisin tiedonhankintaa ja tiedon hyödyntämistä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi, ylimmän valtiojohdon päätöksenteon tukemiseksi ja muiden viranomaisten lakisääteisiä kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tehtäviä varten. Suojelupoliisin siviilitiedusteluviranomaisena ja sotilastiedusteluviranomaisten on toimittava yhteistyössä tiedustelutoiminnan tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi poliisilain 5 a luvun 54 §:n ja sotilastiedustelusta annetun lain (590/2019) 17 §:n nojalla. Poliisilain 5 a luvussa säädetään siviilitiedustelussa saadun tie-

don luovuttamisesta rikostorjuntaan sekä tiedon luovuttamisesta muille viranomaisille, yrityksille ja yhteisöille. Siviilitiedustelua koskevan lainsäädännön tultua voimaan suojelupoliisi ei ole ollut enää esitutkintaviranomainen eikä sillä ole pakkokeinoimivaltuuksia. Uusi lainsäädäntö korostaa tiedustelun merkitystä suojelupoliisin toiminnassa, mutta vakavan rikoksen estämistä ja paljastamista koskevat toimivaltuudet säilyivät, ja niistä säädetään salaisia tiedonhankintakeinoja koskevassa poliisilain 5 luvussa.

Suojelupoliisin kansallisen turvallisuuden katsauksessa 2021 tarkastellaan turvallisuusympäristön ilmiöitä ja uhkia sekä arvioidaan niiden kehitystä ([Kansallisen turvallisuuden katsaus](#)). Edelleen suojelupoliisin vuosikirjassa SUPO 2020 tarkastellaan kansallisen turvallisuuden kysymyksiä ([Vuosikirja](#)).

Turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutokset edellyttävät kykyä havaita uhat. Tietoa tarvitsevat valtion ylin johto päätöksenteon tueksi sekä kansallisesta turvallisuudesta vastaavat viranomaiset uhkien toteutumisen ennalta estämiseksi. Siviilitiedustelu salassa pidettävänä toimintana on keino saada havaintoja ja hankkia tietoa ennakkollisesti kansallisen turvallisuuden uhista. Tietoa hankitaan myös uhasta, joka tapahtuu Suomen ulkopuolella ja kohdistuu Suomeen. Tiedonhankinta kohdistuu kohteisiin, joista säädetään poliisilain 5 a luvun 3 §:ssä ja tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annetun lain 3 §:ssä.

Vieraiden valtioiden Suomeen kohdistama toiminta on suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Niiden tavoitteena on tehdä suojelupoliisin toiminnot tehottomiksi, vaikeuttaa tehtävien suorittamista merkittävästi tai tehdä tehtävien suorittaminen ylipäätään mahdottomaksi. Suojelupoliisin koko henkilöstöä ja heidän työtehtäviään koskeva tieto on lähtökohtaisesti salassa pidettävää. Henkilöstötiedon julkisuus muodostaa suojelupoliisille organisaatiotason riskin vieraan valtion suojelupoliisin henkilöstöön kohdistamien mahdollisten värväysyritysten tai muiden operaatioiden takia. Erityisesti henkilöstön henkilöllisyyden suojaamisen tarve liittyy suojelupoliisin operatiiviseen suorituskäytännön ja siviilitiedustelun tehokkaaseen toimeenpanoon sekä tietoon pääsyyn. Suojaamisenäkökulma on otettava huomioon tehtävien kannalta jo virkoihin ja virkasuhteisiin nimitettäessä lukuun ottamatta esimerkiksi suojelupoliisin julkisissa johtotehtävissä toimivia virkamiehiä, jotka lähtökohtaisesti voivat olla myös ulkopuolisten vaikuttamisyritysten kohteena. Suojelupoliisin viroissa toimivat pääsevät tehtävissään kansallisen turvallisuuden kannalta salassa pidettäviin kriittisiin tietoihin. Näiden tietojen päätyminen ulkopuoliselle taholle syystä riippumatta voi aiheuttaa vahinkoa kansalliselle turvallisuudelle. Ulkopuolisen, vihamielisen tahon kiinnostuksen kohteena voidaan erityisesti arvioida olevan operatiivisissa tiedustelutehtävissä ja sen tukitehtävissä, tietojen analyysitehtävissä ja teknologiaan liittyvissä tehtävissä toimivat virkamiehet. Henkilön tietojen julkisuus mahdollistaa siviilitiedustelutoimintaan liittyviä tehtäviä suorittavaan virkamieheen kohdistuvan uhan, vakavimmillaan konkreettisen hengen tai terveyden vaaran. Riskejä voi kohdistua myös edellä mainittujen virkamiesten lähipiiriin tai suojelupoliisin kanssa yhteistyötä tekeviin henkilöihin kuten tietolähteisiin.

Suojelupoliisin yksi keskeinen tehtävä on vastatiedustelu, jolla torjutaan vieraiden valtioiden laitonta tiedustelua ja vakoilua sekä vaikuttamisyrityksiä. Suomen ulkopuolella tapahtuvaan ulkomaantiedusteluun liittyvät myös ulkopoliittiset näkökulmat. Ulkomaantiedustelua suorittava virkamies ei ole Suomen oikeussuojan piirissä toimiessaan vieraan valtion alueella. Virkamies voidaan määrätä suostumuksensa nojalla ulkomaantiedustelutehtävään. Siviilitiedustelulainsäädännöstä annetussa hallintovaliokunnan mietinnössä HaVM 36/2018 vp (s.68-71) kuvataan ulkomaantiedusteluun liittyvä haasteita, mikäli vieras valtio saisi tietoonsa tiedustelumenetelmän käyttämisen alueellaan. Hallintovaliokunnan mietinnön mukaan asian tuleminen vieraan valtion tietoon aiheuttaisi todennäköisesti vakavia ulkopoliittisia seurauksia, asettaisi Suomen ulkomailla toimivat tiedusteluvirkamiehet ja heidän tietolähteensä hengen ja terveyden

vaaraan, paljastaisi vieraalle valtiolle Suomen siviilitiedustelun tiedonhankinnan kohteet ja tiedonhankinnassa käytettävät tekniset ja taktiset menetelmät sekä tekisi ulkomaan tiedustelun käytön jatkossa mahdolliseksi. Hallintovaliokunta tuo mietinnössään esiin myös, että vieraan valtion maaperällä toimittaessa sellaista tukioorganisaatiota kuin kotimaassa ei ole eikä edes voi olla olemassa ulkomailla. Voimaan tulleen lainsäädännön mukaan ulkomaan tiedustelussa ei sovelleta siviilitiedustelussa saadun tiedon luovuttamista rikostorjuntaan tai tiedustelumenetelmän käytöstä ilmoittamista koskevaa sääntelyä.

Siviilitiedustelulainsäädännön voimaan tulon jälkeen on suojelupoliisin toiminnan ulkoinen laillisuusvalvoja, tiedusteluvalvontavaltuutettu, kiinnittänyt vuotta 2019 koskevassa kertomuksessaan huomiota siihen, että tiedustelun paljastuminen voisi vaarantaa tiedonhankintaa toteuttavan virkamiehen tai tietolähteen hengen tai terveyden. Tiedusteluvalvontavaltuutetun vuotta 2020 koskevassa kertomuksessa on myös tuotu esiin tiedusteluvirkamiesten ja tietolähteiden turvallisuuden suojaaminen.

Valtion virkamieslain 7 §:n mukaan Suomen kansalaisuus on suojelupoliisin virkaan nimittämisen edellytyksenä, mikä mahdollistaa Suomen kansalaisuuden lisäksi yhden tai useamman muun maan kansalaisuuden. Nimitysharkinnassa on otettava huomioon myös valtion virkamieslain 8 c §:n 1 momentissa säädetty nuhteettomuutta ja sidonnaisuuksia sekä muita tehtävän hoidon edellytyksiä koskevat vaatimukset. Turvallisuusselvityslain (726/2014) nojalla voidaan selvittää myös ulkomaansidonnaisuuksia henkilöstä, jota ollaan valitsemassa valtion turvallisuuden kannalta keskeiseen tehtävään. Edellä mainituilla säännöksillä ei voida suojata julkisessa hakumenettelyssä valittavan henkilön henkilöllisyyttä virkaa täytettäessä.

Henkilöstötietojen julkisuus rekrytointitilanteissa on muodostunut merkittäväksi ongelmaksi suojelupoliisin muututtua siviilitiedustelulainsäädännön voimaan tultua 1.6.2019 selkeämmin tiedustelu- ja turvallisuuspalveluksi.

2.2 Keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin tehtävät ja henkilötietojen julkisuudesta aiheutuva uhka

Luotettava hallinto ja toimivat instituutiot luovat pohjan Pohjoismaiselle oikeusvaltiolle, jossa viranomaisten toiminta perustuu avoimuuteen ja virkamiesten toiminta tunnistettavuuteen. Poliisin toiminta on pääsääntöisesti julkista. Poliisi käyttää tehtävissään merkittävää julkista valtaa, jonka vuoksi poliisin toiminta perustuu tunnistettavuuteen.

Poliisiyksiköiden tehtävistä säädetään tarkemmin poliisin hallinnosta annetussa laissa (110/1992). Keskusrikospoliisi on valtakunnallinen poliisiyksikkö, jonka tehtävänä on poliisin hallinnosta lain 9 §:n mukaan muun muassa torjua kansainvälistä, järjestäytyneitä, ammattimaista, taloudellista ja muuta vakavaa rikollisuutta. Paikallispoliisin tehtävänä on poliisin hallinnosta annetun lain 7 §:n mukaan muun muassa ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta, toimia rikollisuuden ennalta estämiseksi sekä tutkia rikoksia ja muita yleisiä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavia tapahtumia.

Keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin henkilöstötietojen julkisuuden kannalta keskeisiä tehtäviä ovat poliisilain 5 luvun salaiset tiedonhankintakeinot; valeosto, peitetoiminta ja tietolähdetoiminta ja laissa todistajansuojelusta säädetty tehtävät. Valeosto- ja peitetoimintaa toteutetaan eri poliisiyksiköissä ja erityisesti näiden välisessä yhteistyössä, jolloin kyse on poliisitoiminnallisesta kokonaisuudesta. Salaisten tiedonhankintakeinojen avulla voidaan torjua muun muassa vakavinta ja yhteiskunnallisesti haitallisinta rikollisuutta poliisilain 5 luvun 3 §:n perusteella.

Poliisilla on mahdollisuus kohdistaa rikoksesta epäiltyyn pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 27 §:n mukaista peitetoimintaa, ryhtyä 34 §:n mukaiseen valeostoon sekä hankkia tietoa 39 §:n mukaisella tietolähdetoiminnalla. Lisäksi poliisi saa rikoksen estämiseksi kohdistaa henkilöön poliisilain 5 luvun 28 §:n mukaista peitetoimintaa, tehdä 35 §:n mukaisen valeoston sekä käyttää tiedonhankinnassa 40 §:n mukaista tietolähdetoimintaa. Pakkokeinolain säännökset valeostosta, peitetoiminnasta sekä tietolähdetoiminnasta ovat yhteneväiset poliisilain 5 luvun kanssa.

Peitetoiminnalla tarkoitetaan poliisilain 5 luvun 28 §:n mukaan tiettyyn henkilöön taikka hänen toimintaansa kohdistuvaa suunnitelmallista tiedonhankintaa käyttämällä soluttautumista, jossa tiedonhankinnan edellyttämän luottamuksen hankkimiseksi tai tiedonhankinnan paljastumisen estämiseksi käytetään väärää, harhauttavia tai peiteltyjä tietoja tai rekisterimerkintöjä taikka valmistetaan tai käytetään väärää asiakirjoja.

Valeostolla tarkoitetaan poliisilain 5 luvun 35 §:n mukaan poliisin tekemää esineen, aineen, omaisuuden tai palvelun ostarjousta tai ostoa, jonka tavoitteena on rikoksen estämiseksi saada poliisin haltuun tai löytää estettävään rikokseen liittyvä esine, aine tai omaisuus. Muun kuin näyte-erän ostaminen edellyttää, että ostaminen on välttämätöntä valeoston toteuttamiseksi.

Tietolähdetoiminnalla tarkoitetaan poliisilain 5 luvun 40 §:n mukaan muuta kuin satunnaista luottamuksellista, 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi merkityksellisten tietojen vastaanottamista poliisiin ja muun viranomaisen ulkopuoliselta henkilöltä (tietolähde).

Esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (122/2014) 9 §:n mukaan poliisin peitetoiminnan toteuttaa keskusrikospoliisi tai suojelupoliisi. Yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan voi toteuttaa myös poliisilaitos. Asetuksen 11 §:n mukaan poliisin valeoston toteuttaa keskusrikospoliisi tai suojelupoliisi. Yksinomaan yleisön saataville toimitetusta myyntitarjouksesta tehtävän valeoston voi toteuttaa myös poliisilaitos. Suojelupoliisin toteuttamaa siviilitiedustelua koskee valtioneuvoston asetus siviilitiedustelusta (709/2019).

Todistajansuojeluohjelma on todistajansuojeluohjelmasta annetun lain (88/2015) 1 §:n mukaan poliisin yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa toteuttama ohjelma, jossa henkilöä suojellaan henkeen tai terveyteen kohdistuvalta vakavalta, laittomalta uhalta. Hallituksen esityksessä laiksi todistajansuojeluohjelmasta (HE 65/2014 vp) todetaan tarve todistajien ja muiden vakavassa hengen ja terveyden vaarassa olevien henkilöiden suojelemiseen. Todistajansuojeluohjelmaa toteuttaa poliisin hallinnosta annetun lain 9 §:n kohdan 5 mukaisesti keskusrikospoliisi.

Sisäisen turvallisuuden toimintaympäristö on aiempaa monimutkaisempi ja siihen vaikuttavat myös lukuisat eri tekijät. Tulevaisuudessa turvallisuustilanteen muutokset ovat yhä todennäköisempiä ja niihin on vaikea varautua etukäteen. Toimintaympäristön muutoksen, rikollisuuden kansainvälistymisen, ammattimaistumisen ja yleisen toimintamallien koventumisen lisääntymisen lisäksi myös järjestäytyneen rikollisuuden asenteet viranomaistoimintaa kohtaan ovat muuttuneet negatiivisemmiksi ja viranomaisiin kohdistuva tiedonhankinta on yhä systemaattisempaa. Väkivallan käyttö ja sillä uhkaaminen ovat jo lähtökohtaisesti keskeinen osa järjestäytyntä ja muuta vakavinta rikollisuutta.

Peitetoimintaan kohdistuvat riskit on mainittu poliisilakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 224/2010 vp), jossa todetaan ”Hengen ja terveyden suojaamisen osalta on huomattava käytännön osoittaneen, että tiedonhankinnan kohteet pyrkivät selvittämään tarkoin eri henkilöiden roolit ja todellisen henkilöllisyyden, kun esitutkintaviranomaisen heihin kohdistuvat toimenpiteet ovat paljastuneet. Tämä puolestaan mahdollistaa kostotoimenpiteet. Mikäli samassa asiassa on esimerkiksi käytetty tietolähdettä ja peitehenkilöä, riittää jo toisen henkilön paljastuminen

saattamaan molemmat henkilöt ja heidän läheisensä hengen ja terveyden vaaraan”. Järjestäytyneen rikollisuuden muodostama uhka yhteiskunnalle, yksilöille ja rikostorjuntaa tekeville virkamiehille on muuttunut entistä vakavammaksi. Muun muassa Europolin julkaisemassa järjestäytyneen rikollisuuden uhka-arviossa järjestäytyneet rikollisuus on todettu merkittäväksi sisäisen turvallisuuden uhaksi (EU SOCTA 2021).

Valeosto-, peite- ja tietolähdetoimintaan liittyvien poliisin rikostorjunnan menetelmien ja rakenteiden paljastumiseen liittyy riskejä. Valeosto- ja peitetoiminnan laajempi paljastuminen voi aiheuttaa konkreettisen ja pitkään jatkuvan vaaran paitsi yksilöille myös koko poliisin vakavimman rikollisuuden ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntakyvyille sekä kansallisesti että kansainvälisessä yhteistyössä. Nämä riskit voivat olla toteutuessaan yhteiskunnan kannalta kriittisiä. Näitä tehtäviä hoitavien virkamiesten henkilöllisyyden paljastumisen riskit tehtävän alusta lukien eivät organisaatiotasolla rajaudu tiettyyn poliisin yksikköön, vaan poliisiin kokonaisuutena. Poliisiyksiköiden poliisin salaisimpien tiedonhankintakeinojen käytöllä on koulutukseen, taktiikkaan ja järjestelmiin liittyviä yhtymäkohtia.

Todistajansuojeluohjelman osalta riskit ovat yhteneväiset tietolähdetoiminnan kautta. Poliisin henkilöllisyyden paljastumisen kautta on mahdollista paljastaa myös todistajansuojeluohjelmaa. Lisäksi todistajansuojeluohjelmaa koskevat tiedot ovat ehdottoman salassapitovelvoitteen piirissä julkisuuslain mukaan. Henkilötietojen julkisuus rekrytointitilanteessa on uhka näissä rajatuissa tehtävissä.

2.3 Rekrytointimenettely suojelupoliisissa sekä keskusrikospoliisissa ja paikallispoliisissa ja menettelyn julkisuus

Valtion virkamieslaissa (750/1994), joka on kaikkia valtion virkamiehiä koskeva yleislaki, säädetään virkojen ja määräaikaisten virkasuhteiden hakumenettelystä ja nimittämisestä. Suojelupoliisin, keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin siviili- ja poliisimiesvirkojen hakumenettelyihin sovelletaan valtion virkamieslakia, jolloin hakumenettely on pääsääntöisesti julkinen. Suojelupoliisin päällikön viran kelpoisuusvaatimuksista ja virkaan nimittämisestä säädetään poliisin hallinnosta annetun lain 13 §:ssä ja valtion virkamieslaissa. Muun poliisijohdon virkojen kelpoisuusehdot on säädetty poliisin hallinnosta annetun lain 11, 12 ja 14 §:ssä. Poliisimiehistöön kuuluvan vanhemman konstaapelin ja vanhemman rikoskonstaapelin sekä nuoremman konstaapelin viran, rajavartiolaitoksen sotilasviran, puolustusvoimien viran täyttämisen sekä ulkoasiainhallinnon virkojen osalta säädetään poikkeuksia julkisen hakumenettelyn osalta.

Valtion virkamieslain 6 a §:n mukaan virka on ennen sen täyttämistä julistettava haettavaksi. Virkamieslain 6 c §:n mukaan hakuilmoituksessa on mainittava viran tehtävät ja säädetty kelpoisuusvaatimukset, hakuajan päättymisaika sekä se viranomaisen, jolle hakemus on osoitettava. Edelleen ilmoituksessa on mainittava, onko virka perustettu tiettyyn yksikköön vai onko se viraston yhteinen. Valtiovarainministeriö on antanut 30.4.2019 virantäytössä noudatettavista periaatteista ohjeen, jossa linjataan muut hakuilmoituksessa mainittavat seikat.

Virkamieslain 6 d §:n 2 momentin mukaan nimityspäätöksen tehneen viranomaisen on ilmoitettava viivytyksettä nimityksestä niille, jotka ovat virkaa tai virkasuhdetta hakeneet. Ilmoituksessa on mainittava täytettävänä ollut virka tai virkasuhde, päätöksen tehnyt viranomaisen, nimityspäivä sekä virkaan tai virkasuhteeseen nimitetty. Virkamieslain 59 §:n 1 momentin mukaan viranhakija saa hakea virkaan tai virkasuhteeseen nimittämistä koskevaan päätökseen muutosta valittamalla, jollei virkamieslaissa toisin säädetä. Valitusaika alkaa nimityspäätöksen tiedoksisaannista. Nimityspäätöksen tulee täyttää hallintolain (434/2003) 44 §:ssä kirjalliselle hallintopäätökselle säädetty vaatimukset ja päätökseen on liitettävä valitusosoitus tai ilmoitus valituskiellosta. Nimityspäätöksessä asianosaisia ovat sekä nimitetty henkilö että muut hakijat.

Suojelupoliisin ja muun poliisin intressi on osaamisen hankkimisen näkökulmasta hyödyntää yhtäältä normaalia julkista hakumenettelyä, toisaalta menettely aiheuttaa toiminnallisen ja työ-
turvallisuusongelman tietyissä tilanteissa. Osaamistarpeiden kannalta henkilöstön rekrytointi on mahdollistettava avoimella menettelyllä, ja toisaalta olisi mahdollistettava ei-julkinen menettely. Suojelupoliisin siviilitiedusteluun liittyvien tiettyjen tehtävien kannalta on ongelma, että virkaa hakeneiden ja nimitetyn nimet ovat julkisia. Suojelupoliisin työtä haittaavien vieraiden valtiollisten toimijoiden toiminta on pitkäjänteistä ja vuosia kestävä, jolloin riskin muodostaa mahdollisuus kerätä nimilistoja ja tarkempien tietojen kerääminen henkilöistä asiakirjoista. Tarkempien henkilötietojen kerääminen on ongelma myös muun poliisin osalta sen käyttäessä salaisen tiedonhankinnan tiettyjä lailla säädettyjä keinoja vakavimman ja yhteiskunnallisilta vaikutuksiltaan merkittävimmän rikollisuuden torjumiseksi sekä poliisin toimiessa todistajan-suojelutehtävissä. Intressi kerätä tietyissä tehtävissä toimivien virkamiesten henkilötietoja on erityisesti järjestäytyneillä rikollisryhmillä. Toimintaan osallistuvien henkilöiden hengen ja terveyden suojaaminen ja sen myötä myös esimerkiksi rikostorjunnan menetelmien ja rakenteiden suojaaminen alkaa rekrytoinnin käynnistämisestä. Tietoja on mahdollista kerätä paitsi valeosto- ja peitetoiminnan sekä tietolähdetoiminnan tehtäviin nimitettävistä henkilöistä, niin myös kyseisiin tehtäviin koulutetuista henkilöistä, koska pääosa tehtäviä hakevista henkilöistä on suorittanut tehtävän edellyttämän koulutuksen.

Suojelupoliisin ja muun poliisin toimintaa sekä henkilöstöä koskevia nimilistoja voidaan muodostaa, koska haettavaksi julistetun viran ja määräaikaisen virkasuhteen hakijoiden nimet ovat julkisia, virastoilla on velvollisuus ilmoittaa valitun nimi ja lisäksi tiedot annetaan nimityspäätöksestä ja sen perusteluista muutoksenhakua varten. Hakemuksen lähettämistä haettavana olevaan tehtävään ei voi rajoittaa vaan kaikki määräajassa ja sen jälkeenkin tulleet hakemukset ovat virantäyttöprosessissa käsittelyssä. Tällöin hakijoilla on asianosaisasema ja sen myötä oikeus valittaa viran täyttöä koskevasta päätöksestä. Muutoksenhakuprosessia varten hakijalle on valtiovarainministeriön virantäyttöä koskevan ohjeistuksen mukaan annettava hänen sitä pyytäessään hakijalista, nimitysmuistio ja ansioyhteenvedoa koskeva asiakirja. Edelliset asiakirjat sisältävät pelkkää nimeä laajemmin tietoa. Viran tai virkasuhteen täyttöä koskevan nimityspäätöksen perusteiden tulee ilmetä riittävän selvästi ja avoimesti nimitysmuistiosta. Tämä sisältää perustuslain 125 §:n 2 momentin edellyttämän hakijoiden tasapuolisen, keskinäisen vertailun eikä nimittävän viranomaisen päätöksenteossa ole riittävää, että esitetään vain johtopäätös tietojen perusteella. Valtiovarainministeriön ohjeistuksessa on otettu huomioon tietosuojalainsäädäntö. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), eli julkisuuslain, salassapitoperusteet soveltuvat rajatusti virantäyttöprosessiin ja koskevat lähinnä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 29 kohtaa eli soveltuvuus- tai muita arviointeja ja 24 §:n 1 momentin 31 kohdan mukaisia yksityisiä tietoja. Turvallisuusselvityslaisa säädettyillä menettelyillä ei ole merkitystä oikeuteen saada tietoja julkisen virantäytön kohdalla.

2.4 Poikkeuksia valitusoikeudesta ja julkisesta virantäyttömenettelystä

Valtion virkamieslain 59 §:n 2 momentin mukaan päätöksestä ei saa valittaa, jos nimittämistoi-
mivalta kuuluu tasavallan presidentille tai valtioneuvoston yleisistunnolle nimitettäessä minis-
teriöiden ylimpiä virkamiehiä tai valtioneuvoston asetuksessa määritettyjen virastojen päällik-
köjä kuten suojelupoliisin päällikön virkaan. Valitusoikeutta ei myöskään ole, jos henkilö nimi-
tetään enintään kahden vuoden määräajaksi tai virka tai virkasuhde täytetään lain nojalla haet-
tavaksi julistamatta tai päätös koskee puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen sotilasvirkaa,
joka voidaan lain nojalla täyttää haettavaksi julistamatta. Sotilasvirkojen osalta valituskielto on
voimassa, vaikka virka täytettäisiin avoimessa hakumenettelyssä.

Suojelupoliisissa, keskusrikospoliisissa ja paikallispoliisissa on sekä siviili- että poliisivirkoja. Suojelupoliisin päällystöön kuuluvia poliisimiehiä ovat suojelupoliisin päällikkö, apulaispäällikkö, osastopäällikkö, ylitarkastaja ja tarkastaja. Poliisista annetun valtioneuvoston asetuksen (1080/2013) 1 §:ssä säädetään poliisiyksiköiden poliisimiehistä.

Poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 15 j §:n nojalla vanhemman konstaapelin, vanhemman rikoskonstaapelin ja nuoremman konstaapelin virka voidaan täyttää sitä haettavaksi julistamatta. Täytettäessä virka haettavaksi julistamatta, viran täytöstä ei voi valittaa. Suojelupoliisin näkökulmasta virkalistat haettavaksi julistamatta täytettävien virkojen osalta eivät ole relevantteja, eikä kyseisiä vanhemman konstaapelin, vanhemman rikoskonstaapelin ja nuoremman konstaapelin virkanimikkeitä käytetä, koska tehtävät eroavat muusta poliisista ja kelpoisuusvaatimukset voivat olla rajoittavia. Poliisin hallinnosta annetun asetuksen 16 §:n mukaan kelpoisuusvaatimuksena vanhemmalla rikoskonstaapelilla, vanhemmalla konstaapelilla ja etsivällä on poliisin ammattikorkeakoulututkinto, poliisin perustutkinto tai poliisimiehistön virkatutkinto. Kyse on miehistötason viroista. Poliisin valeosto- ja peitetoiminta sekä tietolähdetoimintatehtäviä tai todistajansuojeluohjelmatehtäviä hoitaa yleensä vähintään alipäällystötason virkamies, jonka vuoksi säännös ei sovellu näitä tehtäviä hoitavien virkamiesten rekrytointimenettelyyn.

Rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 12 §:n 2 momentin mukaan rajavartiolaitoksen sotilasvirat voidaan täyttää niitä haettavaksi julistamatta. Sotilasvirkoja ovat upseerin, erikoisupseerin, opistoupseerin, merivartijan ja rajavartijan virat.

Puolustusvoimissa on sotilasviroissa ja siviiliviroissa palvelevaa henkilöstöä. Lisäksi voi olla määräaikaisessa virkasuhteessa ja työsuhteessa olevaa henkilöstöä. Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 36 a §:n 1 momentin mukaan puolustusvoimien virat voidaan täyttää niitä haettavaksi julistamatta. Pykälän 2 momentissa säädetään viroista, jotka kuitenkin julistetaan haettavaksi. Nämä ovat apulaisprofessorin, apulaissotilasprofessorin, erikoislääkärin, kirjastonjohtajan, museonjohtajan, osastonjohtajan, osastopäällikön, professorin, puolustusvoimien asessorin, räjähdyssainetarkastajan, sotilasprofessorin, toimistopäällikön ja tutkimusjohtajan virat.

Ulkoasiainhallinnon niin sanotun ura- eli karriäärijärjestelmän puitteissa rekrytointivaiheen julkisen haun jälkeen uralla eteneminen tapahtuu ilman julkista hakumenettelyä. Ulkoasiainhallintolain (204/2000) 15 §:n 1 momentin mukaan ulkoasiainhallinnon virkoihin nimittää valtioneuvosto tai ulkoasiainministeriö sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan ulkoasiainhallinnon yleisvirat voidaan täyttää haettavaksi julistamatta. Osalla yleisvirkamiehiä on lain nojalla siirtymisvelvollisuus toiseen tehtävään tai virka- paikkaan.

Merkityksellistä on, että suojelupoliisin siviilitiedustelutehtäviin liittyvien virkojen täyttömenettelyä koskeva sääntely on epäsymmetrinen sotilastiedustelutoimintaan liittyvien virkojen nimittämismenettelyä koskevan sääntelyn kanssa. Siviilitiedusteluviranomaisen viran täyttöä koskeva julkinen menettely voi aiheuttaa riskin myös siviili- ja sotilastiedustelutoiminnan yhteistyölle. Rekrytointimenettelyjä koskevaa sääntelyä tulisi harmonisoida samankaltaiseksi sotilastiedustelua koskevan rekrytointisääntelyn kanssa, koska sääntelyn taustalla vaikuttavia julkisia intressejä voidaan verrata. Julkisen intressin osalta sääntelyä voidaan verrata myös ulkoasiainhallinnon rekrytointi sääntelyyn.

Poliisin virkojen täyttömenettelyä koskeva sääntely eroaa muun muassa rajavartiolaitoksen sotilasvirkojen täyttömenettelystä. Poliisin virkojen täyttömenettely on julkista lukuun ottamatta miehistötason poliisitehtäviä, jotka voidaan täyttää myös haettavaksi julistamatta. Keskusrikos-

poliisin ja paikallispoliisin tiettyihin tehtäviin kuten salaisten tiedonhankintakeinojen ja todistajansuojeluohjelman käyttöön liittyy merkittäviä riskejä henkilöllisyyden paljastamisen osalta. Rekrytoitumista näihin tehtäviin on tarve suojata ja tehdä niiden osalta poikkeus virkojen julkisen täyttömenettelyyn.

2.5 Suojelupoliisin, keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin virkamiehiin liittyviä muita julkisuusnäkökohtia

Siviilitiedustelutoiminta on salassa pidettävää. Tämä ilmenee suojelupoliisin toiminnassa ja muun muassa asioissa, joissa poliisilain 5 a luvun mukaan tiedustelumenetelmän käyttöä koskeva vaatimus ratkaistaan tuomioistuimessa kuulematta tiedonhankinnan kohdetta. Tällöin ei myöskään yleisöllä ole pääsyä mahdollisiin asian käsittelyä koskeviin istuntoihin tai saada tietoa istunnoissa annetuista ratkaisuista. Yleisissä tuomioistuimissa oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (370/2007) 5, 12 ja 16 §:ssä on rajoitettu oikeudenkäyntiä koskevien perustietojen julkisuutta, asianosaisen oikeutta tiedonsaantiin ja oikeuskäsittelyn yleisöjulkisuutta siviilitiedustelun tavoitteiden saavuttamiseksi. Asian perustiedot tulevat säännönmukaisesti julkiseksi silloin, kun tiedustelumenetelmän käytöstä on ilmoitettava kohteelle poliisilain 5 a luvun 47 §:n mukaisesti sen jälkeen, kun tiedustelumenetelmän käytön tarkoitus on saavutettu tai viimeistään vuoden kuluttua sen käytön lopettamisesta lukuun ottamatta tapauksia, joissa ilmoitusta on lykätty tai se on luvun 47 §:n nojalla kokonaan jätetty tekemättä esimerkiksi kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Velvollisuutta ilmoittaa ei myöskään ole, jos kohteena on valtiollinen toimija. Poliisilain 5 a luvun 47 §:ä ei sovelleta luvun 39 §:n mukaisen ulkomaantiedusteluun. Oikeusturvanäkökohdat on otettu huomioon siviilitiedustelulainsäädännön lisäksi toiminnan ulkoista valvontaa koskevassa sääntelyssä.

Siviilitiedustelulainsäädännön tultua voimaan suojelupoliisi ei ole ollut enää esitutkintaviranomainen. Esitutkintalain (805/2011) 2 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan esitutkinnan suorittaa muu poliisi kuin suojelupoliisi. Suojelupoliisissa ei ole enää pidättämiseen oikeutettuja virkamiehiä, jotka toimisivat tutkinnanjohtajina. Siviilitiedustelun näkökulmasta esitutkinta on julkista niin, että esitutkinnan tutkinnanjohtajan henkilöllisyys ei ole salassa pidettävää tietoa ja tutkinnassa sovelletaan muun muassa asianosaisjulkisuutta koskevia säännöksiä.

Siviilitiedustelutehtäviä hoitavien virkamiesten henkilöllisyyttä suojataan lainsäädännön mahdollistamin tavoin heidän virassa oloaikanaan ottaen huomioon poliisilain 5 a luvun säännökset tiedustelun suojaamisesta ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyt salassapito perusteet, mitä voidaan soveltaa koko henkilökunnan osalta. Tämä ei ole riittävää, kun on tarve suojata henkilöllisyyttä virkaan nimittämisen alusta lukien siten, että henkilöä ei voida tunnistaa suojelupoliisin henkilöstöön kuuluvaksi.

Myös valeosto- ja peitetoiminta sekä tietolähdetoiminta ja todistajansuojeluohjelman toteuttaminen on salassa pidettävää. Esimerkiksi poliisilain 5 luvun sekä pakkokeinolain 10 luvun mukaisen salaisen tiedonhankinta- tai pakkokeinon käyttöä koskeva vaatimus ratkaistaan tuomioistuimessa kuulematta tiedonhankinnan kohdetta eikä myöskään yleisöllä ole pääsyä mahdollisiin asian käsittelyä koskeviin istuntoihin tai saada tietoa istunnoissa annetuista ratkaisuista. Yleisissä tuomioistuimissa oikeudenkäynnin julkisuudesta annetussa laissa on rajoitettu oikeudenkäyntiä koskevien perustietojen julkisuutta, asianosaisen oikeutta tiedonsaantiin ja oikeuskäsittelyn yleisöjulkisuutta valeosto- ja peitetoiminnan tavoitteiden saavuttamiseksi. Asian perustiedot tulevat säännönmukaisesti julkiseksi silloin, kun tiedonhankintakeinon tai tiedustelumenetelmän käytöstä on ilmoitettava kohteelle. Poliisin henkilöstöön kuuluvalla on poliisilain 7 luvun 1 §:n mukainen vaitiovelvollisuus valeostajana tai peitehenkilönä toimineen henki-

öllisyyden osalta, jos tiedon ilmaiseminen vaarantaisi kyseessä olevan henkilön tai hänen läheistensä turvallisuuden. Keskusrikospoliisin valeosto- ja peitetoiminta sekä päätoiminen tietolähdetoiminta tehdään eriytettynä esitutkintaprosessiin liittyvistä tehtävistä.

Lisäksi todistajansuojeluohjelmaan liittyen on säädetty useita julkisuutta rajoittavia lakeja todistajansuojeluohjelmalla turvattavien henkilöiden turvallisuuden varmistamiseksi. Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 6 luvun 24 §:n kohdan 28 mukaan salassa pidettäviä ovat myös todistajansuojeluohjelmia koskevaan rekisteriin tallennetut tiedot ja muut todistajansuojeluohjelmaa koskevat tiedot. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 12 § 4 momentin mukaan todistaa ei saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 28 kohdassa tarkoitetuista todistajansuojeluohjelmaa koskevaan rekisteriin tallennetuista tiedoista eikä muista todistajansuojeluohjelmaa koskevista tiedoista.

Valeosto- ja peitetoimintatehtäviä sekä tietolähdetoimintaa ja todistajansuojeluohjelmaa hoitavien virkamiesten henkilöllisyyttä suojataan lainsäädännön mahdollistamin tavoin heidän virasaoloaikanaan ottaen huomioon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetty salassapito perusteet. Menettely ei ole kuitenkaan riittävä, kun on tarve suojata henkilöllisyyttä jo siinä vaiheessa, kun viran tai virkasuhteen täyttömenettelyä ryhdytään käynnistämään.

3 Tavoitteet

Esityksellä tuetaan suojelupoliisin sekä keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin tehtävien tuloksellista ja tarkoituksenmukaista hoitamista, huomioidaan korostetusti työturvallisuusnäkökohtia ja työnantajan työsuojeluelvoitetta, turvataan poliisin rikostorjunnan menetelmiä paljastumiselta ja tästä seuraavilta vakavilta vaikutuksilta sekä toteutetaan hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan uuden tiedustelulainsäädännön tehokas ja asianmukainen soveltaminen varmistetaan sekä turvataan turvallisuusviranomaisten toimintakyky.

Tavoitteena on myös harmonisoida suojelupoliisia koskevaa sääntelyä mahdollisimman samankaltaiseksi sotilastiedustelutoimintaan liittyvien virkojen nimittämismenettelyä koskevan sääntelyn kanssa.

Suojelupoliisin muuttuneiden tehtävien ja Suomen turvallisuusympäristön kehittymisen takia suojelupoliisin suorituskykyä ja sen henkilöstön toimintakykyä sekä henkeä ja terveyttä siviilitiedusteluun liittyvien tehtävien hoitamiseksi turvattaisiin virkaan nimittämisvaiheessa. Muun poliisin salaiseen tiedonhankintaan liittyvien tehtävien osalta kyse on rikosten ennalta estämisestä ja paljastamisesta sekä rikosten selvittämiseen liittyvien menetelmien turvaamisesta paljastumiselta sekä siten poliisin vakavimman rikollisuuden ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntakyvyn turvaamisesta vakavimmillaan pitkäaikaisilta ja yhteiskunnallisesti merkittäviltä vaikutuksilta niin kansallisesti kuin kansainvälisessä yhteistyössä. Lisäksi kyse on poliisin peitetoimintaan, valeostoihin ja tietolähdetoimintaan ja todistajansuojelutoimintaa liittyvien virkamiesten ja näiden läheisten turvallisuuden takaamisesta henkeä ja terveyttä uhkaavilta vakavilta seurauksilta. Tässä tarkoituksessa virantäyttömenettelyissä mahdollistettaisiin julkisen hakumenettelyn lisäksi ei-julkinen menettely, mikä rajaisi ei-julkisen virantäyttömenettelyn osalta valtion virkamieslain 6 d §:n 2 momentin mukaisen ilmoitusvelvollisuuden nimittämisestä soveltamisalan ulkopuolelle sekä 59 §:n mukaisen valitusoikeuden. Keskeinen intressi on suojata tehtävän luonteen sitä edellyttäessä nimitettävien virkamiesten henkilöllisyyttä rekrytoinnin alusta lukien.

Tavoitteena on estää nykyisen virantäyttöä koskevan sääntelyn laillisin keinon mahdollistama tietojen kerääminen henkilöllisyyksistä ja sen mahdollistama haitallinen vaikuttamisyritys tai

vaikuttaminen, joilla pyritään heikentämään kansallisen turvallisuuden kannalta ja muiden yhteiskunnallisilta haittavaikutuksiltaan merkittävimpien uhkien torjunnan keskeisen viranomaisen, suojelupoliisin sekä muun poliisin toimintaa. Vaikuttamistapa voi olla osa Suomeen kohdistuvaa laajempaa useiden häirinnän muotojen yhteen sovitettua yhteiskäyttöä, hybridivaikutamista. Suomen kannalta hybridiuhkiin vastaaminen edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Hybriditulottuvuus tulee huomioida yhä järjestelmällisemmin suojelupoliisin, muun poliisin ja turvallisuusviranomaisten toiminnan turvaamisen kannalta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan poliisin hallinnosta annettuun lakiin säännöksiä, jotka olisivat erityislainsäädäntöä suhteessa valtion virkamieslakiin. Ehdotuksen mukaan suojelupoliisin virka tai virkasuhde voitaisiin täyttää niitä haettavaksi julistamatta, kun tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttäisi. Virka tai virkasuhde voitaisiin täyttää myös julkisen hakumenettelyn mukaisesti, mikä olisi pääsääntö. Valtion virkamieslain mukaisesti julistettaisiin kuitenkin aina haettavaksi suojelupoliisin apulaispäällikön, osastopäällikön ja yksikön päällikön tai tehtävien kannalta niitä vastaavalla tasolla oleva virka tai virkasuhde.

Ehdotuksen mukaan keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin tietolähde-, valeosto- tai peitetöiminnan suorittamiseen ja todistajansuojeluohjelmaan liittyvä virka tai virkasuhde voitaisiin täyttää haettavaksi julistamatta, kun tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttäisi. Virka tai virkasuhde voitaisiin täyttää myös julkisen hakumenettelyn mukaisesti. Julkinen hakumenettely olisi edelleen pääsääntö. Kyseessä olisi poikkeus julkisen viranhaun pääsäännöstä ja haettavaksi julistamatta toteutettu rekrytointi kohdistuisi vain rajattuihin tehtäviin ja henkilöpiiriin poliisin kokonaishenkilöstöstä. Julkisella hakumenettelyllä täytettäisiin edelleen ehdotettuun sääntelyyn liittyvän toiminnan keskijohto- ja johtotehtävät.

Mikäli virka tai virkasuhde, joka voitaisiin täyttää haettavaksi julistamatta, täytetään julkisella hakumenettelyllä, mahdollistettaisiin hakijoiden ja nimitetyn tunnustietojen kuten nimen ilmoittamatta jättäminen tiedon pyytäjälle. Viran tai virkasuhteen täyttämistä olisi kuitenkin aina ilmoitettava niin, että täytettävänä ollut virka tai virkasuhde, päätöksen tehnyt viranomaisen sekä nimityspäivä on ilmoitettava virkaa tai virkasuhdetta hakeneille. Valitusoikeuden käyttämistä varten tarkemmat tiedot annettaisiin pyydettyä pseudonymisoidusti. Tämä tarkoittaisi henkilötietojen käsittelemistä niin, että tietoja ei voitaisi enää yhdistää ilman lisätietoja, kuten koodia, tiettyyn henkilöön.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Suojelupoliisin henkilöstömäärä on arvion mukaan seuraavien vuosien aikana vakiintuneella rahoituskehysten mahdollistamalla tasolla. Uusien siviilitiedustelutehtävien myötä henkilötyövuosimäärä on kasvanut vuoden 2017 noin 300 htv:n tasosta 500 htv:n tasoon vuonna 2021, ja tavoitetaso vuodelle 2022 on myös 500 htv:tä. Henkilöstö on jakautunut siviilivirkamiehiin ja poliisimiehiin. Esityksellä olisi vaikutusta suojelupoliisin virantäyttömenettelyihin. Lakiesityksen vaikutusten laajuus konkretisoituisi henkilöstön vaihtuvuuden tai tehtävien vaihdon mukaisessa syklissä. Vaikutuksia voisi ilmetä välittömästi lain tultua voimaan suoritettavien virantäyttöjen yhteydessä. Virkoja ja virkasuhteita täytettäisiin vuositasolla 30-40 alustavan arvion mukaan, missä yhteydessä viran täyttömenettely harkittaisiin. Siviilitiedustelutoiminnan sekä siviili- ja sotilastiedustelutoiminnan ja kansainvälisen toiminnan yhteistyön vaatimukset vaikuttavat tehtävien mukaiseen henkilövalintaan, henkilön soveltuvuuteen ja suojelupoliisin tarpeeseen nimitystoimivaltaa käyttämällä järjestää toimintoja nopeallakin aikataululla.

Muun poliisin henkilöstömäärä on noin 10 100 htv (ennuste vuosi 2021). Henkilöstöstä noin 7 450 on poliisimiehiä ja 2 400 siviilihenkilöstöä. Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulun työssäopimisjaksoilla on noin 280 poliisimiestä. Tavoitteena vuodelle 2022 on 10 170 htv:tä, josta poliisimiehiä olisi 7500. Nykyisin pääosa viroista täytetään julkisella viranhauulla. Tiettyjä miehistönsä virkoja voidaan jo nykyisin täyttää poliisin hallinnosta annetun lain 15 j §:n perusteella niitä haettavaksi julistamatta. Samoin kuin suojelupoliisin virkojen täyttämisen osalta negatiiviset vaikutukset konkretisoituvat virkojen tultua avoimeksi tai uusia virkoja perustettaessa. Tehtäviä tehdään päätoimisesti erityisesti keskusrikospoliisissa. Yhteensä keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin osalta olisi kyse arvioilta korkeintaan 150—200 tehtävästä ja rekrytointeja olisi vuosittain arvion mukaan vain muutamia.

Ehdotetut säännökset merkitsisivät osin poikkeamista valtion virkamieslain 6 a §:n 1 momentin sääntelystä, jonka mukaan virka on ennen sen täyttämistä julistettava haettavaksi. Suojelupoliisin, keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin virat julistettaisiin edelleen pääsääntöisesti julkisesti haettavaksi, jolloin nimityspäätökseen voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Suojelupoliisissa näissä viroissa kyse on hallinnollisista ja juridisista sekä viestintään liittyvistä tehtävistä ja keskusrikospoliisissa ja paikallispoliisissa kaikista muista viroista kuin peite-, tietolähde- ja valeostotoimintaan ja todistajansuojeluohjelmaan liittyvistä tehtävistä. Suojelupoliisin apulaispäällikön, osastopäällikön sekä yksikön päällikön tai tehtävien kannalta vastaavalla tasolla oleva virka tai virkasuhde julistettaisiin aina julkisesti haettavaksi. Suojelupoliisin apulaispäällikön virkoja on täytetty määräaikaista edellisellä julkisella hakukierroksella. Suojelupoliisin, keskusrikospoliisin sekä paikallispoliisin päällikön viran täyttämistä säädetään erikseen.

Esityksen nojalla suojelupoliisissa haettavaksi julistamatta voitaisiin täyttää virkoja ja virkasuhteita, joissa tehtäviin kuuluu keskeisesti poliisilain 5 a luvun mukaisten toimivaltuuksien käyttäminen sisältäen operatiivisia siviilitiedustelutehtäviä sekä niihin liittyviä tukitehtäviä tai analyysitehtäviä. Siviilitiedustelutehtäviä on Suomessa ja ulkomailla. Suojelupoliisilla olisi harvinta- ja valintavalta kyseiseen tehtäväkokonaisuuteen liittyvien virkojen täyttömenettelyn suhteen. Julkinen menettely tavoittaa potentiaalisia hakijoita laajemmin kuin ei-julkinen menettely. Ei-julkinen menettely korostuu viroissa, joissa tehtävien suorittamista ja virkamiehiä on suojattava erityisen tehokkaasti alusta lukien tehtävän luonteen takia tai kriittiseen ja kumuloituvan tietomassaan pääsyn takia. Ulkomaantiedustelutehtävään määrättyltä henkilöltä edellytetään poliisilain 5 a luvun 39 §:n nojalla jo nyt suostumusta tehtävään. Keskusrikospoliisissa ja paikallispoliisissa osalta ilman julkista hakumenettelyä täytettäisiin tarvittaessa salaisiin tiedonhankintakeinoihin liittyviä valeosto-, peitetointo- ja tietolähdetoimintaan sekä todistajansuojeluohjelmasta annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä, jotka ovat säädetty näiden poliisiyksiköiden tehtäviksi ja muun muassa niihin liittyvät toimivaltuudet on tarkkarajaisesti säädetty.

Virkaan tai virkasuhteeseen nimittäminen ei ole vakiintuneen näkemyksen mukaan subjektiivinen oikeus. Nimittävänä viranomaisena suojelupoliisilla, keskusrikospoliisilla ja paikallispoliisilla on myös oikeus päättää siitä, nimitetäänkö virkaan ketään tai jätetäänkö virka täyttämättä. Valitusoikeus nimityspäätöksistä sekä suojelupoliisin ja muun poliisin sisäinen laillisuusvalvontatoiminto yhdistettynä ulkoiseen laillisuusvalvontaan olisi keskeisessä asemassa oikeusturvan kannalta. Tehtävä, jossa virka tai virkasuhde täytettäisiin haettavaksi julistamatta ulkopuolisilla ei olisi valitusoikeutta, koska muita asianosaisia ei ole. Suojelupoliisin ulkoista laillisuusvalvontaa suorittavat tiedusteluvalvontavaltuutettu, eduskunnan oikeusasiamies, oikeuskansleri ja sisäministeriö. Arvion mukaan sisäministeriön rooli kasvaisi virantäyttöä koskevan ulkoisen laillisuusvalvonnan kohdalla. Muun poliisin osalta laillisuusvalvontaa suorittaa Poliisihallituksen laillisuusvalvonta, poliisiyksiköiden oikeusyksiköt ja kaikkien poliisiyksiköiden johto,

eduskunnan oikeusasiamies, oikeuskanslerinvirasto ja sisäministeriö. Tietosuojavaltuutettu valvoo henkilötietoja koskevien lakien noudattamista sekä suojelupoliisissa että muissa poliisiyksiköissä.

Julkisessa hakumenettelyssä suojelupoliisi voisi olla antamatta tietoa virkaan tai virkasuhteeseen nimitettyjen ja keskusrikospoliisi ja paikallispoliisi valeosto-, tietolähde- ja peitetoimintaan tai todistajansuojelutehtävään liittyvää virkaan tai virkasuhteeseen nimitettyjen tunnistetiedoista kuten nimistä, vaikka muut virantäyttöä koskevat tiedot, kuten täytettävänä ollut virka, päätöksen tehnyt viranomais ja nimityspäivä ilmoitettaisiin. Valitusoikeuden käyttämistä varten tarkemmat tiedot annettaisiin pyydettyä asianosaisille pseudonymisoidusti.

Työnantajana suojelupoliisiin, keskusrikospoliisiin ja paikallispoliisiin tulee edistää työelämässä sukupuolten tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) mukaisesti sekä yhdenvertaisuutta yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaan. Hakijalla on käytettävissään julkisessa hakumenettelyssä oikeussuojakeinona syrjintätilanteessa miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa ja yhdenvertaisuuslaissa säädetyt oikeussuojakeinot ja mahdollisuus saada taloudellista hyvitystä. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevat kysymykset eivät tule arvioitavaksi, koska nimityksissä, joissa virka täytettäisiin lain nojalla haettavaksi julistamatta, ei olisi muita asianosaisia kuin nimitetty henkilö. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmien edistämisen kannalta merkityksellisiä ovat suojelupoliisiin ja muun poliisin kyseisiä asioita koskevat suunnitelmat ja niiden tehokas täytäntöönpano. Suojelupoliisiin sekä keskusrikospoliisiin ja paikallispoliisiin tulisi rekrytointitapaa valittaessa ottaa huomioon nyt esitettyjen suojausintressien lisäksi miesten ja naisten tasa-arvosta annetussa laissa sekä yhdenvertaisuuslaissa viranomaiselle säädetyt velvollisuudet määrätietoisesti edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä eri väestöryhmien yhdenvertaisuutta ja pyrkiä edistämään rekrytoinneissa myös molempia näkökulmia.

Viranhakijalla on myös mahdollisuus tehdä suojelupoliisiin tai keskusrikospoliisiin ja paikallispoliisiin toiminnasta kantelu ylimmille laillisuusvalvojille tai sisäministeriölle sekä suojelupoliisiin osalta sen kaikkea toimintaa valvovalle tiedusteluvalvontavaltuutetulle. Valvontaviranomaisia ovat myös tasa-arvovaltuutettu ja työsuojeluviranomaiset.

Esitys ei vaikuta valtion virkamieslain 7 §:n 1 momentin 7 kohdassa säädettyyn vaatimukseen Suomen kansalaisuudesta tai poliisin hallinnosta annetussa laissa ja asetuksessa säädettyihin kelpoisuusehtoihin.

Esityksellä ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia. Esityksellä olisi kuitenkin suojelupoliisiin sekä keskusrikospoliisiin ja paikallispoliisiin henkilöstöressurssien käytön kannalta merkitystä. Esityksen kohteena olevan henkilöstön henkilöllisyyden suojaaminen alusta lukien parantaa mahdollisuutta henkilöstöressurssin tarkoituksenmukaiseen käyttämiseen ja parantaa suojelupoliisiin sekä keskusrikospoliisiin ja paikallispoliisiin mahdollisuutta työnantajana entistä paremmin ottaa huomioon työturvallisuutta koskevat työnantajavelvoitteet. Tärkeä elementti henkilöstön tunnistetietojen ei-julkisuudessa liittyy yksilön kannalta työturvallisuuden parantamiseen.

Esityksellä on jonkin verran vaikutusta perustuslaissa turvattuun julkisuusperiaatteen toteutumiseen. Toisaalta sääntelyn taustalla vaikuttaa painava yhteiskunnallinen intressi, joka edellyttää julkisuusperiaatteesta rajattua poikkeamista.

Suojelupoliisiin tehtävien tehokas hoitaminen on merkityksellistä valtion ylimmän johdon, valtioneuvoston, yhteistyöviranomaisten ja kansallisen turvallisuuden uhilta suojaamisen kannalta. Keskusrikospoliisiin ja paikallispoliisiin salaisten tiedonhankintatehtävien tehokas hoitaminen

on merkityksellistä yhteiskunnan turvaamiseksi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vakavimmilta uhilta sekä muutoin kaikkein vakavimman ja yhteiskunnallisesti haitallisimman rikollisuuden torjumiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi.

Suojelupoliisin sekä keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin tehtävien tehokkaalla hoitamisella tuetaan myös yhteistyöviranomaisten toiminnan tuloksellisuutta. Mahdollistamalla suojelupoliisille vastaavan kaltainen virantäyttömenettely kuin puolustusvoimien virkojen osalta on käytettävissä, turvataan erityisesti tiedusteluviranomaisten yhteistoimintaa. Mahdollistamalla muulle poliisille erityinen virantäyttömenettely pääosin salaisten tiedonhankintatehtävien ja todistajansuojelutehtävien hoitamiseksi turvataan merkittävästi ennalta toiminnan paljastumisesta aiheutuvia vakavia uhkia yksilöiden hengelle ja terveydelle sekä poliisin menetelmien tehokalle käytölle.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Vaihtoehtona on sääntelyn säilyttäminen ennallaan. Valtion virkamieslaissa säädetään virkojen haettavaksi julistamisesta ja yleisestä valitusoikeudesta, jota rajoitetaan erikseen säädettävissä tapauksissa. Nimitysmuistiolla on tärkeä merkitys nimityspäätöksen perustelujen esittämisessä ja nimittämismenettelyn kuvaajana, ja muistion laatimisessa on otettava huomioon muun muassa siviilitiedustelun salassa pidettävä luonne. Muistion tietoja tarkastelemalla on kuitenkin mahdollisuus päätellä tehtävän luonne ja valittu henkilö. Esityksen tavoitteita ei voida saavuttaa ilman lainsäädännön muuttamista. Voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista virantäyttömenettelyn yhteydessä henkilöiden ja tehtäviä koskevien tietojen suojaamista alusta lukien, ja lisäksi lainsäädäntö on epäsymmetrinen sotilastiedustelua koskevan virantäyttösääntelyn kanssa.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 4 artiklan 2 kohdan mukaan erityisesti kansallinen turvallisuus säilyy yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla.

Ruotsin virkamiesasetuksen (Anställningsförordning 1994:373) 6 §:n mukaan valtion avoimet virat ja virkasuhteet laitetaan avoimeen hakuun. Virkaa ei kuitenkaan tarvitse laittaa julkiseen hakuun, jos se erityisistä syistä katsotaan tarpeelliseksi. Ruotsin turvallisuuspoliisia koskevan asetuksen 28 a § (Förordning (2014:1103) med instruktion för Säkerhetspolisen) sisältää säännökset, jotka koskevat Ruotsin turvallisuuspalvelua (Säkerhetspoliset, Säpo). Edellä mainittu 6 §:n säännöksiä ei sovelleta Ruotsin turvallisuuspoliisiin sen laittaessa tehtäviä avoimesti auki. Ruotsin virkamiesasetuksen mukaan viranomaisen on ilmoitettava rekrytoimispäätöksestään ja samassa yhteydessä on annettava valitusosoitus päätöksestä valittamista varten. Virkamiesasetuksen nojalla viranomaisen rekrytointipäätöksestä voi valittaa sen jälkeen, kun rekrytoinnista on tiedotettu. Ruotsin asiakirjojen julkisuuslain (Offentlighets- och sekretesslag 2009:400) nojalla rekrytoinnit eivät ole salassa pidettäviä. Julkisissa hakumenettelyissä hakijalla on oikeus saada tietoonsa muiden hakijoiden henkilöllisyys. Ruotsin turvallisuuspalvelu Säpo voi kuitenkin rekrytoinnissaan poiketa avoimesta hakumenettelystä. Ruotsin julkisuuslaki ei myöskään mahdollista Ruotsin turvallisuuspalvelu Säpon koko henkilöstön henkilöllisyyksien salassapitoa. Mikäli henkilö on tehtävässä, jossa hänen henkilöllisyytensä paljastaminen voisi vaarantaa tehtävän suorittamisen, voidaan hänen henkilöllisyytensä kuitenkin pitää salassa.

Norjassa poliisin tiedustelupalvelu- ja turvallisuuspalvelu, Politiets sikkerhetstjeneste (PST) vastaa Norjan sisäisestä tiedustelusta ja puolustusvoimien tiedustelupalvelu, Etterretningstjenesten (E-tjenesten) Norjan rajojen ulkopuolisesta tiedustelusta ja viimeksi mainitun

työpaikkoja voidaan täyttää haettavaksi julistamatta. Muita turvallisuustoimijoita ovat Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) sekä Forsvarets sikkerhetsavdeling. Edellä mainittuja tahoja valvoo Stortingetin EOS-utvalg. Norjan hallintolaki (Forvaltningsloven) sekä julkisuuslaki (Offentleggslova) sisältävät säännöksiä rekrytointiprosessien hoitamisesta. Virkamieslaissa (Statsansattloven) säädetään siitä, miten rekrytointi tehdään. Politiets sikkerhetstjenesten (PST) noudattaa yleisiä rekrytoinnin säännöksiä, jollei tehtävä, johon haetaan, ole salainen kansallisen turvallisuuslain (Sikkerhetsloven § 5—3) nojalla. PST:llä on lisäksi omat säännöksensä rekrytoinneista ja niistä on tullut sopia ammattijärjestöjen kanssa. Tehtävään valitun tiedot voidaan niin ikään salata kansallisen turvallisuuslain (Sikkerhetsloven § 5—3) nojalla, jollei henkilöä valita julkiseen tehtävään, kuten viraston päälliköksi. Sen sijaan tehtävään hakeneiden hakemustietoja ei voida salata. Julkisuuslaki ei mahdollista PST:n koko henkilöstön henkilöllisyyksien salassapitoa. Kuitenkin mikäli henkilö on tehtävässä, joissa hänen henkilöllisyytensä paljastaminen voisi vaarantaa tehtävän suorittamisen, voidaan hänen henkilöllisyytensä salata.

Tanskassa pääperiaate on, että julkiseen tehtävään rekrytoidaan avoimen haun kautta. Pääperiaate on myös, että hallintolain periaatteita noudatetaan rekrytoinneissa. Tietyt virat on mahdollista täyttää ilman julkista hakumenettelyä perustuen Opslagsbekendtgørelsen -määräykseen. Tällöin tehtävä edellyttää tiettyjä taitoja, jolloin julkista ilmoitusta ei tehdä, mutta tehtävä on niiden tiedossa, jotka voisivat sitä hakea. Tanskan poliisissa käytetään ei-julkista viranhakua kaikissa poliisitehtävissä. Poliisiin ja puolustusvoimien tiedustelupalvelujen rekrytointia koskevilla sivustoilla hakijoita pyydetään olemaan jakamatta tietoa meneillään olevasta rekrytointiprosessista. Julkisuuslain mukaan asiakirjajulkisuutta ei ole asiakirjoihin, jotka käsittelevät valtion turvallisuutta tai puolustusta.

Saksassa toimii kolme eri tiedustelupalvelua: Bundesnachrichtendienst (BND), Bundesamt für Verfassungsschutz (BfV) ja Militärische Abschirmdienst (MAD). palvelujen virkamiesryhmiin sovelletaan erityissäännöksiä. Saksan kotimaan siviilitiedustelussa on liittovaltion lisäksi jokaisella osavalttiolla oma viranomais (Landesamt für Verfassungsschutz). Liittovaltion virkojen täyttö on lähtökohtaisesti julkista. Tiedustelupalvelujen kohdalla on säädetty poikkeuksista viranomaisten asiakirjajulkisuutta koskevassa laissa.

Viron poliisi -ja rajavartiolaitain mukaan poliisi voidaan nimittää ilman hakumenettelyä.

6 Lausuntopalaute

xxxxxxx

7 Säännöskohtaiset perustelut

12 a §. Keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin tiettyjen virkojen ja virkasuhteiden täyttäminen

Pykälän ensimmäisen momentin mukaan keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin tietyt virat tai virkasuhteet voitaisiin täyttää niitä haettavaksi julistamatta, kun tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttäisi. Välttämättömyydellä tarkoitettaisiin viimesijaisuutta, jolloin olisi harkittava tehtävän täytön yhteydessä viran tai virkasuhteen täyttämisen tapaa henkilöstö- ja organisaatioturvallisuuden, tehtävään liittyvien uhkien, tiedon kumuloitumisen sekä tietojen suojaamisen näkökulmasta ja punnittava välttämättömyys -edellytyksen täyttymistä. Poliisin kokonaisharkinnan mukaan virka tai virkasuhde voitaisiin myös julistaa julkiseen hakuun. Harkinnassa otettaisiin huomioon yhtäältä virassa tarvittavan osaamisen hankkiminen ja toisaalta viran tehtävien luonne. Ilman julkista hakua voitaisiin täyttää virat ja virkasuhteet, jotka liittyvät pääosin vales- tosto-, peite- ja tietolähdetoimintaan, todistajansuojeluun sekä niiden tuki- ja esimiestehtäviin.

Pääsääntöisesti kaikki muut poliisin virat täytettäisiin julkisella haulla ottaen huomioon kuitenkin lailla säädetty poikkeukset julkisesta virantäytöstä.

Salaisiin tiedonhankintakeinoihin osallistuvien virkamiesten henkilöllisyyttä on suojattava tehokkaasti ja pidettävä salassa jo rekrytointivaiheessa, jotta virkamiehen, hänen läheistensä ja kollegoiden henki ja fyysinen turvallisuus tulee suojatuksi sekä rikostorjunnan menetelmien salassapito turvatuksi. Operatiivisessa toiminnassa myös tietolähteiden henkilöllisyyttä on suojattava, eikä tieto ei saa paljastua poliisin virkamiehen henkilöllisyyden tunnistamisen kautta. Operatiivisen toiminnan tukitehtäviin sisältyvät muun muassa operatiivista toimintaa tukevien lakimiesten sekä operaatioihin liittyvät talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävät. Eräs keskeinen elementti hakumenettelyn julkisuutta arvioitaessa on pääsy tietoon virassa tai virkasuhteessa. Tehtäviä suorittavat ja tietoja omaavat virkamiehet ovat järjestäytyneen rikollisuuden tiedonhankinnan ja vaikuttamisyritysten kohde. Virkamiehiä on suojattava painostukselta, kiristykseltä, väkivallan uhalta tai värväysyrityksiltä. Henkilöllisyyden paljastuminen merkitsee, että virkamies ei voi toimia tehtävässä hengen tai terveyden vaaran ja tehtävän suorittamisen vaarantumisen vuoksi. Lisäksi uhkana on rikostorjunnan menetelmien paljastuminen.

Pykälän 2 momentin mukaan täytettäessä 1 momentissa tarkoitettu virka tai virkasuhde haettavaksi julistamalla poliisi voisi jättää ilmoittamatta virkaan tai virkasuhdetta hakeneiden nimet, nimitetyn nimen tai hakijoita ja nimitettyä koskevat muut tunnistetiedot hakijoille ja muille tietoa pyytävälle tahoille. Viran tai virkasuhteen täyttämistä on kuitenkin ilmoitettava hakijoille toimittamalla nimityspäätös tiedoksi. Tällöin tulisi ilmoittaa täytettävänä ollut virka tai virkasuhde, päätöksen tehnyt viranomais ja nimityspäivä. Ilmoitusmenettelyllä turvataan muutoksenhakuoikeuden käyttämisen mahdollisuutta. Tunnistetietoja olisivat muun muassa nimi, osoite ja puhelinnumero, joita voisi koskea luovutusrajoite harkinnan mukaan. Muut asiakirjat annettaisiin tällöin pyydettyinä pseudonymisoina muutoksenhakua varten. Julkisen hakumenettelyn kohdalla ei voida poissulkea mahdollisuutta, että hakijana on järjestäytyneen rikollisuuden toimija, jolloin muiden hakijoiden tunnistetietojen leviäminen on riski.

13 a §. Suojelupoliisin virkojen täyttö

Pykälän ensimmäisen momentin mukaan suojelupoliisin virat tai virkasuhteet voitaisiin täyttää niitä haettavaksi julistamalla, kun tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttää. Välttämättömyydellä tarkoitettaisiin viimesijaisuutta, jolloin suojelupoliisin olisi harkittava tehtävän täytön yhteydessä viran tai virkasuhteen täyttämisen tapaa henkilöstö- ja organisaatioturvallisuuden, tehtävään liittyvien uhkien, tiedon kumuloitumisen sekä tiedustelutoiminnan suojaamisen näkökulmasta ja punnittava välttämättömyys -edellytyksen täyttymistä. Lähtökohtana on, että avoin viranhaku olisi edelleen pääsääntö, ja virkojen ja virkasuhteiden täyttö haettavaksi julistamalla olisi poikkeusmenettely. Suojelupoliisin kokonaişkarkinnan mukaan virka tai virkasuhde voitaisiin myös julistaa julkiseen hakuun. Harkinnassa otettaisiin huomioon yhtäältä virassa tarvittävän osaamisen hankkiminen ja toisaalta viran tehtävien luonne. Lisäksi olisi huomioitava aiemmin esitetyt näkökulmat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä. Julkiseen hakuun voitaisiin julistaa esimerkiksi viestintään, kuten viestintäpäällikön, liittyvät tehtävät ja osin hallinnolliset tehtävät. Suojelupoliisin virkojen erityiseen luonteeseen sisältyy tehtävien kautta kansallisen turvallisuuden suojaaminen. Virkamiehen tehtävän laadusta riippuen on henkilöllisyyttä suojattava tehokkaasti ja pidettävä salassa alusta lukien. Keskeiset siviilitiedusteluun liittyvät tehtävät, joissa virkamiehen henkilöllisyyttä on suojattava tehokkaasti jo rekrytointivaiheessa liittyvät siviilitiedustelun operatiivisiin tehtäviin ja niiden tukitehtäviin sekä tietojen analyysitehtäviin. Operatiivisessa toiminnassa myös tietolähteiden henkilöllisyyttä on suojattava, ja se ei saa paljastua suojelupoliisin virkamiehen henkilöllisyyden tunnistamisen kautta, mikäli suojelupoliisin virkamies olisi jo vieraan valtion tiedustelupalvelun tunnistama. Operatiivisen toiminnan tukitehtäviin sisältyvät muun muassa operatiivisten lakimiesten sekä operaatioihin

liittyvät teknologia-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävät. Yksi keskeinen elementti hakumenettelyn julkisuutta arvioitaessa on pääsy tietoon virassa tai virkasuhteessa. Tehtäviä suorittavat ja tietoja omaavat virkamiehet ovat vieraiden valtioiden tiedonhankinnan ja vaikuttamisyrittysten kohde. Virkamiehiä on suojattava painostukselta, kiristykseltä, väkivallan uhalta tai värväysyrityksiltä. Henkilöllisyyden paljastuminen merkitsee, että virkamies ei voi toimia tehtävässä värväysyritysten, hengen tai terveyden vaaran ja tehtävän suorittamisen vaarantumisen vuoksi. Analyysitehtävissä, hallintotehtävissä ja teknologiatehtävissä virkamiehelle kumuloituu tietoa, minkä vuoksi henkilöllisyyttä on tarvittaessa suojattava tehokkaasti. Hallinto- ja teknologiatehtävissä toimivien henkilöllisyyksien suojaamista arvioidaan samoin perustein kuin suojataan operatiivisen tai analyysitehtävissä toimivien henkilöllisyyksiä. Kaikissa edellä mainituissa tehtävissä käsitellään muutoin kuin satunnaisesti turvallisuusluokan II asiakirjoja.

Pykälän 2 momentin mukaan suojelupoliisin tietyt virat tai virkasuhteet julistettaisiin aina haettavaksi valtion virkamieslain (750/1994) mukaisesti. Näitä olisivat apulaispäällikön, osastopäällikön ja yksikön päällikön tai tehtävien kannalta niitä vastaavalla tasolla olevat virat tai virkasuhteet. Esimerkiksi sellaiset ylempät esimiestehtävät, joihin kuuluu päävastuu suojelupoliisin esikuntatehtävistä, sisäisistä palveluista, vastatiedustelusta, terrorismintorjunnasta tai turvallisuusselvityksistä sekä näiden kanssa samalle tasolle kuuluvat esimiesvirat tai virkasuhteet.

Pykälän 3 momentin mukaan täytettäessä muu kuin 2 momentissa tarkoitettu virka tai virkasuhde haettavaksi julistamalla suojelupoliisi voisi jättää ilmoittamatta virkaan tai virkasuhdetta hakeneiden nimet, nimitetyn nimen tai hakijoita ja nimitettyä koskevat muut tunnistetiedot hakijoille ja muille tietoa pyytävillä tahoilla. Viran tai virkasuhteen täyttämistä on kuitenkin ilmoitettava hakijoille toimittamalla nimityspäätös tiedoksi. Tällöin tulisi ilmoittaa täytettävänä ollut virka tai virkasuhde, päätöksen tehnyt viranomais- ja nimityspäivä. Ilmoitusmenettelyllä turvataan muutoksenhakuoikeuden käyttämisen mahdollisuutta. Tunnistetietoja olisivat muun muassa nimi, osoite ja puhelinnumero tai muu yhteystieto, joita voisi koskea luovutusrajoite harkinnan mukaan. Muut asiakirjat annettaisiin tällöin pyydettyä pseudonymisoituna muutoksenhakua varten. Julkisen hakumenettelyn kohdalla ei voida poissulkea mahdollisuutta, että hakijana voi olla toimintansa salassa pitävä valtiollinen toimija, jolloin muiden hakijoiden tai valitun tunnistetietojen leviäminen on riski.

Pykälän 4 momentti on informatiivinen säännös, joka koskee suojelupoliisin päällikön nimittämistä.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että

9 Toimeenpano ja seuranta

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi poliisin hallinnosta annettuun lakiin 12 a § ja 13 a §.

Perustuslain 2 §:n mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Julkisen vallan käytön tulee olla palautettavissa eduskunnan säätämässä laissa olevaan toimivaltaperusteeseen (HE 1/1998 vp). Perustuslain 80 §:n 1 momentin perusteella yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla.

Ehdotettu sääntely on merkityksellistä yhdenvertaisuutta koskevan perustuslain 6 §:n, oikeutta elämään ja henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen koskevan perustuslain 7 §:n, oikeutta työhön ja julkisen vallan velvollisuutta huolehtia työvoiman suojelusta koskevan 18 §:n, julkisuutta koskevan perustuslain 12 §:n sekä oikeusturvaa koskevan perustuslain 21 §:n kannalta. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Lisäksi sääntelyä voidaan tarkastella Euroopan ihmisoikeussopimuksen oikeutta elämään koskevan 2 artiklan 1 kohdan sekä oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan 6 artiklan 1 kohdan kannalta. Edelleen perustuslakivaliokunta on valtioneuvoston ihmisoikeusselontekoa 2014 koskevassa lausunnossaan korostanut hallituksen esitysten valmistelun kehittämistä niin, että säätämisyjärjestysperusteluissa tarkasteltaisiin ehdotuksia myös perustuslain 22 §:n mukaisen perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisvelvoitteen eikä ainoastaan perus- ja ihmisoikeusristiriitojen kannalta (PeVL 52/2014 vp, s. 3). Euroopan ihmisoikeussopimuksen 17 artikla koskee oikeuksin väärinkäytön kieltoa.

Perusoikeuksia ei ole asetettu keskinäiseen tärkeysjärjestykseen. Esitykseen liittyvät eri perus- ja ihmisoikeudet, joiden keskinäistä suhdetta ja yhteensovittamista on punnittava. Edelleen ihmis- ja perusoikeuksia on tarkasteltava suhteessa painaviin yhteiskunnallisiin intresseihin kuten kansallinen turvallisuus tai yleinen turvallisuus. Yleisen turvallisuuden intressit voivat ääritapauksessa palautua henkilökohtaisen turvallisuuden perusoikeuteen (ks. PeVL 5/1999 vp, s. 2). Huomioon on otettava myös perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset (PeVM 25/1994 vp, s. 5), jotka muun ohessa edellyttävät, että rajoitukset ovat tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määriteltäviä, rajoitusperusteet ovat hyväksyttäviä ja rajoittaminen on painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Tavallisella lailla ei voi säätää perusoikeuden ytimeen ulottuvaa rajoitusta ja rajoituksen on oltava suhteellisuusvaatimuksen mukainen.

Perustuslain 6 §:ssä sisältää yleisen yhdenvertaisuuslausekkeen ja syrjäntäkiellon. Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä niin, että lailla ei voida asettaa mielivaltaisesti ihmisiä toisiinsa edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien ihmisten kaikissa suhteissa samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia (HE 309/1993 vp, s. 42—43). Perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle erilaisen kohtelun mahdollistavalle hyväksyttävälle perusteelle asetettavat vaatimukset on perustuslakivaliokunnan käytännössä edellytetty olevan asiallisessa ja kiinteässä yhteydessä lain tarkoitukseen (esim. PeVL 44/2010 vp). Nyt esitetyn sääntelyn ei voida katsoa muodostuvan ongelmalliseksi yhdenvertaisuusperiaatteen näkökulmasta. Tiettyjen suojelupoliisin tai keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin tehtävien täyttäminen avoimeksi julistamatta ei itsessään aseta ihmisiä eriarvoiseen asemaan. Erilaiselle virantäyttömenettelylle on hyväksyttävät ja painavat yhteiskunnalliset syyt. Yhdenvertaisuusnäkökulma on kuitenkin tärkeä huomioida osana suojelupoliisin henkilöstöpolitiikkaa.

Perustuslakivaliokunta on lausunut perustuslain 7 §:än liittyen poikkeuksellisesta henkilökohtaisen turvallisuuden uhasta liittyen puolustusvoimien kansainvälisiin tehtäviin (PeVL 65/2016 vp). Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisiin tehtäviin voi lakiehdotuksen

mukaan sisältyä sotilaallista voimankäyttöä ja siten poikkeuksellista henkilökohtaisen turvallisuuden uhkaa, mikä on merkityksellistä myös perustuslain 7 §:n näkökulmasta. Perustuslakivaliokunta on vuonna 2020 liittyen valmiuslain nojalla annettaviin asetuksiin esittänyt näkökulmia yhteydestä perustuslain 7 §:n 1 momentin julkisen vallan velvollisuuteen turvata jokaisen oikeus elämään (PeVM 2/2020 vp). Perustuslakivaliokunnan mietinnössä PeVM 5/2020 vp, käsiteltäessä valmiuslain nojalla annettua valtioneuvoston asetusta väliaikaisista poikkeuksista sovellettaessa eräitä vuosilomalain, työaikalain ja työsopimuslain säännöksiä, on kiinnitetty huomiota myös perustuslain 18 §:n 1 momentissa julkiselle vallalle asetettuun velvollisuuden huolehtia työvoiman suojelusta.

Virkoihin nimittämisen muutoksenhaun osalta ehdotusta on arvioitava perustuslain 21 §:n oikeusturvasäännöksen kannalta ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan kannalta (oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin). Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Lisäksi oikeus hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet on perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan turvattava. Säännöksellä ei kuitenkaan ole tarkoitettu estää säätämästä tähän oikeuteen vähäisiä poikkeuksia, kunhan ne eivät muodostu pääsäännöksi eivätkä vaaranna yksilön oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin (HE 309/1993 vp, s. 74).

Päätettäessä virkaan nimittämisestä on viranomaisen noudatettava asianomaista virkaa koskevien kelpoisuus ja muiden mahdollisten erityisten vaatimusten lisäksi perustuslain 125 §:n 2 momentissa säädettyjä yleisiä virkanimitysperusteita. Tästä huolimatta kenelläkään ei ole kuitenkaan subjektiiviseksi luonnehdittavaa oikeutta tulla nimitetyksi valtion virkaan. Valtion virkamieslain muutos tuli voimaan vuoden 2019 alussa ja lain 59 §:ssä säädetään muutoksenhausta virkanimityksiin. Valtion virkamieslain muutosta koskeneessa hallituksen esityksessä on (HE 77/2017 vp) on asiaa arvioitu perustuslakivaliokunnan lausuntojen nojalla (PeVL 63/2010 vp, PeVL 16/2000 vp, PeVL 10/2009 vp, PeVL 46/2002 vp, PeVL 18/2011 vp, PeVL 51/2010 vp). Edellä mainitun hallituksen esityksestä annetussa perustuslakivaliokunnan lausunnosta PeVL 42/2017 vp tulee esille, että kysymystä valtion virkanimityksiin liittyvästä valituskiellosta on käsitelty useita kertoja perustuslakivaliokunnassa ja valiokunnan aiempi kannanotto on ollut perusteena edellä mainitulle virkamieslain muuttamiselle. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan perustuslain 21 §:n säännökset eivät estä säätämästä lailla vähäisiä poikkeuksia niissä turvattuihin oikeuksiin, kunhan tällaiset poikkeukset eivät muuta kulloinkin kyseessä olevan oikeusturvatakeen asemaa pääsääntönä eivätkä yksittäistapauksessa vaaranna yksilön oikeusturvaa (ks. esim. PeVL 68/2014 vp, s. 3/I). Esityksessä ei ehdoteta poistettavaksi muutoksenhakuoikeutta, kun virka tai virkasuhde täytetään julkisesti. Julkinen hakumenettely olisi myös edelleen virantäyttömenettelyssä pääsääntönä. Edelleen perustuslakivaliokunta toteaa, että mikä tahansa yksilön kannalta myönteinen viranomaistoimi ei kuitenkaan ole yksilön oikeutta koskeva päätös perustuslain mielessä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että valiokunnan käytännössä virkaan nimittämistä ei ole pidetty subjektiivisena oikeutena, johon liittyisi perustuslain 21 §:ssä ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu oikeus saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Virkanimityspäätöksiin sisältyy kuitenkin harkintaa, jota ohjataan ja rajoitetaan lainsäädännöllä. Harkinnan lähtökohtana on perustuslain 125 §:n 2 momentti, jossa säädetään yleisistä nimitysperusteista julkisiin virkoihin.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan perusteella virkaan nimittäminen ei ole henkilön oikeuksia tai velvollisuuksia koskeva päätös. Sopimuskohdan ei sinänsä voida katsoa estävän muutoksenhakuoikeuden poistamista. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan soveltuvuutta virkamiesoikeudellisiin asioihin on arvioitu Euroopan ihmisoikeustuomioistui-

men ratkaisuihin. Keskeinen kysymys on tällöin ollut se, onko virkamiestä koskeva asia sellainen, jossa päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja jossa pääsy tuomioistuimeen tulisi näin ollen turvata.

Perustuslakivaliokunta totesi hallituksen vuoden 2015 vuosikertomusta koskevassa lausunnossaan (PeVL 25/2016 vp—K10/2016 vp), että sen saaman selvityksen mukaan muun muassa tasavallan presidentin sekä valtioneuvoston yleisistunnon tekemisiin nimityksiin sekä esimerkiksi puolustus- ja ulkoasiainhallinnon alojen lukuisiin nimitysratkaisuihin liittyi sellaisia erityispiirteitä, jotka saattavat antaa aiheen erillisjärjestelyihin. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että sen saaman selvityksen mukaan perustavanlaatuisen kysymys on se, voiko valitus-oikeus olla ehdoton ja koskea kaikkia virkasuhteita.

Perustuslain 12 §:n mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Esityksessä ehdotetaan mahdollistettavaksi julkisessa hakumenettelyssä henkilön tunnistetietojen luovutukseen julkisuutta koskeva rajoitus (pseudonymisointi) viran tai virkasuhteen täytöstä ilmoitettaessa, mikä liittyy erityisen tärkeään yleiseen etuun, kansallisen turvallisuuden suojaamiseen, sekä erittäin tärkeään yksityiseen etuun, äärimmillään hengen ja terveyden suojaamiseen.

Virkojen ja virkasuhteiden täyttö ilman avointa hakumenettelyä poikkeaa hallinnon lähtökohtaisesta avoimuudesta ja julkisuusperiaatteesta. Poikkeamiselle on kuitenkin hyväksyttävä ja painava yhteiskunnallinen intressi ja se on rajoitettu välttämättömään. Poikkeus on siten oikeassa suhteessa rajoitukseen ja sen tavoitteeseen nähden. Suojelupoliisin viroista, joiden tehtävät edellyttävät viran täyttöä ilman hakumenettelyä, ei ole mahdollista laatia tyhjentyvää listaa. Täsmällinen ja tarkka rajaus toteutuu suojelupoliisin nimitystoimivallan kautta. Yleisestä julkisesta hakumenettelystä poikkeaminen olisi kansallisen turvallisuuden ja valtion edun mukainen objektiivinen peruste ottaen huomioon myös, että henkilöllä ei ole subjektiivista oikeutta tulla nimitetyksi. Kyse on tehtävien perusteella rajatusta henkilöpiiristä ja ehdotettu sääntely muodostaisi rajoitetun ja hyväksyttävän poikkeuksen. Tiettyä päällikkötason tai tehtäviltään vastaavat virat tulisi aina täyttää julkisen hakumenettelyn kautta.

Keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin osalta ilman julkista virantäyttöä koskevat tehtävät on rajattu tiettyihin salaisen tiedonhankinnan tehtäviin, joita ovat tietolähde-, peite- ja valeostotoiminta sekä todistajansuojeluohjelmaan liittyviin tehtäviin, jotka ovat lain tasolla säädetty keskusrikospoliisin tai paikallispoliisin hoidettaviksi. Poikkeamiselle julkisesta hakumenettelystä olisi näissä tehtävissä hyväksyttävä ja painava yhteiskunnallinen intressi ja se olisi rajoitettu välttämättömään. Poikkeus on siten oikeassa suhteessa rajoitukseen ja sen tavoitteeseen nähden.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklan mukaan jokaisen oikeus elämään on suojattava laissa. Perusoikeutena oikeus elämään on keskeisin ja siihen kohdistuva uhka vakavin yksittäisen virkamiehen kannalta. Lakiehdotus liittyy painavaan yhteiskunnalliseen intressiin, kansalliseen turvallisuuteen. Suomen kansallista turvallisuuteen kohdistuvista uhkista on välttämättömää kyetä hankkimaan tietoa siviilitiedustelun keinoin niin, että siihen liittyviä tehtäviä suorittavien henkeä ja terveyttä suojataan alusta lukien ja laajemmin myös ulkopuolisten kuten tietolähteiden. Edellä mainitut uhkat kohdistuvat yleisemminkin yhteiskuntaan ja sen jäseniin eikä ensisijaisesti yksilöön, jolloin kyse on laajemmin yhteiskunnan jäsenten perus- ja ihmisoikeuksien suojaamisesta, joista merkityksellisimmillään on kysymys oikeudesta elämään. Tämä edellyttää siviilitiedustelutoimintaa, jonka avulla kyetään hankkimaan tietoa vakavista kansallista turvallisuutta koskevista uhkista. Esityksessä ehdotetut keinot perustuvat lakiin ja niiden voidaan katsoa olevan oikeasuhtaisia hyväksyttävän tavoitteen kannalta.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että esitys saatetaan perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään poliisin hallinnosta annettuun lakiin siitä lailla 69/2005 kumotun 12 a §:n tilalle uusi 12 a § ja uusi 13 a § seuraavasti:

12 a §

Keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin tiettyjen virkojen täyttö

Keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin virka tai virkasuhde, jonka tehtäviin kuuluu tietolähdetoiminta-, valeosto-, peitet toiminta- tai todistajansuojelutehtäviä tai niihin liittyviä esimies- tai tukitehtäviä, voidaan täyttää niitä haettavaksi julistamatta, kun tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttää.

Täytettäessä 1 momentissa tarkoitettu virka tai virkasuhde haettavaksi julistamalla keskusrikospoliisi ja paikallispoliisi voi jättää ilmoittamatta virkaa tai virkasuhdetta hakeneiden nimet, nimitetyn nimen tai hakijoita ja nimitettyä koskevat muut tunnistetiedot hakijoille ja muille tiedon pyytäjille. Viran tai virkasuhteen täyttämistä on kuitenkin ilmoitettava hakijoille ja nimityspäätöksessä on mainittava täytettävänä ollut virka tai virkasuhde, päätöksen tehnyt viranomaislainen sekä nimityspäivä.

13 a §

Suojelupoliisin virkojen täyttö

Suojelupoliisin virat tai virkasuhteet voidaan täyttää niitä haettavaksi julistamatta, kun tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttää.

Seuraavat virat tai virkasuhteet julistetaan kuitenkin haettavaksi valtion virkamieslain (750/1994) mukaisesti: apulaispäällikkö, osastopäällikkö ja yksikön päällikkö tai tehtävien kannalta niitä vastaavalla tasolla oleva virka tai virkasuhde.

Täytettäessä muu kuin 2 momentissa tarkoitettu virka tai virkasuhde haettavaksi julistamalla suojelupoliisi voi jättää ilmoittamatta virkaa tai virkasuhdetta hakeneiden nimet, nimitetyn nimen tai hakijoita ja nimitettyä koskevat muut tunnistetiedot hakijoille ja muille tiedon pyytäjille. Viran tai virkasuhteen täyttämistä on kuitenkin ilmoitettava hakijoille ja nimityspäätöksessä on mainittava täytettävänä ollut virka tai virkasuhde, päätöksen tehnyt viranomaislainen sekä nimityspäivä.

Suojelupoliisin päällikön virkaan nimittämisestä säädetään poliisin hallinnosta annetun lain 13 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään poliisin hallinnosta annettuun lakiin siitä lailla 69/2005 kumotun 12 a §:n tilalle uusi 12 a § ja uusi 13 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

[uusi] # §

12 a §

Keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin tiettyjen virkojen täyttö

Keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin virka tai virkasuhde, jonka tehtäviin kuuluu tietolähdetoiminta-, valeosto-, peitetoiminta- tai todistajansuojelutehtäviä tai niihin liittyviä esimies- tai tukitehtäviä, voidaan täyttää niitä haettavaksi julistamatta, kun tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttää.

Täytettäessä 1 momentissa tarkoitettu virka tai virkasuhde haettavaksi julistamalla keskusrikospoliisi ja paikallispoliisi voi jättää ilmoittamatta virkaa tai virkasuhdetta hakeneiden nimet, nimitetyn nimen tai hakijoita ja nimitettyä koskevat muut tunnistetiedot hakijoille ja muille tiedon pyytäjille. Viran tai virkasuhteen täyttämisen on kuitenkin ilmoitettava hakijoille ja nimityspäätöksessä on mainittava täytettävänä ollut virka tai virkasuhde, päätöksen tehnyt viranomaislainen sekä nimityspäivä.

13 a §

Suojelupoliisin virkojen täyttö

Suojelupoliisin virat tai virkasuhteet voidaan täyttää niitä haettavaksi julistamatta, kun tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttää.

Seuraavat virat tai virkasuhteet julistetaan kuitenkin haettavaksi valtion virkamieslain (750/1994) mukaisesti: apulaispäällikkö,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

osastopäällikkö ja yksikön päällikkö tai tehtävien kannalta niitä vastaavalla tasolla oleva virka tai virkasuhde.

Täytettäessä muu kuin 2 momentissa tarkoitettu virka tai virkasuhde haettavaksi julistamalla suojelupoliisi voi jättää ilmoittamatta virkaa tai virkasuhdetta hakeneiden nimet, nimitetyn nimen tai hakijoita ja nimitettyä koskevat muut tunnistetiedot hakijoille ja muille tiedon pyytäjille. Viran tai virkasuhteen täyttämistä on kuitenkin ilmoitettava hakijoille ja nimityspäätöksessä on mainittava täytettävänä ollut virka tai virkasuhde, päätöksen tehnyt viranomaislainen sekä nimityspäivä.

Suojelupoliisin päällikön virkaan nimittämisestä säädetään poliisin hallinnosta annetun lain 13 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

.